

Teaterchefens ”magt”.

Hovedpersonen i denne forestilling er teaterchef. Et magtmenneske, der tilpasser sig omgivelsernes vilkår for på de gældende præmisser at bruge eller misbruge magten.

Joachim Hamou har bedt mig om at beskrive teaterchefens ”magt” i vore dage og de konsekvenser, det har for omgivelserne og teaterchefen selv.

”Magt” er et udtryk, der oftest forbindes med tendenser til misbrug, og som altid udtrykker et menneskes mulighed for at påtvinge andre sine egne ideer og holdninger. Begrebet magt er i den forstand helt uforeneligt med de ledelsesprincipper, der i vore dage tages i anvendelse for at frembringe ønskede resultater i en moderne virksomhed.

Man skal imidlertid ikke mange år tilbage i tiden for at finde eksempler på teaterchefer, der udøvede magt i tidligere tiders forstand. Stillingen som teaterchef giver sin indehaver almindelige administrative ledelsesbeføjelser. Men på de fleste teatre kombineres disse med kunstneriske ledelsesbeføjelser, der ofte er præget langt mere af egenrådighed, end det er sædvanligt i den administrative verden. Chefen vælger og vrager suverænt sit kunstneriske hold, og ”smag” i subjektiv forstand må og skal styre mange af disse valg. Sådanne dispositioner lader sig i sagens natur vanskeligt forklare og kan derfor fremstå som urimelige eller uforståelige for dem, der ikke bliver valgt – eller det, der bliver fravalgt.

Sådan har det altid været, og sådan må det også forblive, hvis kunsten skal bevare sin kompromisløshed og dermed sin værdi for samfundet og for det enkelte menneske. Teaterchefen/instruktøren har visse diktatoriske beføjelser, som må bevares. Kunsten i dag består i at finde den delikate balance, der sikrer kunstens frihed og samtidig respekterer den udøvende kunstners ret til forhold, der ikke afgørende adskiller sig fra samfundets almindelige principper for ledelse. Det er dilemmaet.

På Det Kongelige Teater har vi søgt at løse det fra flere forskellige vinkler.

For det første har vi delt ”magten” eller rettere ledelsesretten. Selv om lovgivningen lægger hele ledelsesansvaret hos teaterchefen, har vi valgt en anden løsning.

Teatrets øverste administrative ledelse er teaterchefen. Her ligger det sidste ord om økonomi, planlægning, strategi, personalepolitik, forholdet til ejerne, politikerne, det omkringliggende samfund og publikum. De kunstneriske beslutninger ligger hos de fire kunstneriske chefer. Selv om administrative beslutninger ofte har kunstneriske konsekvenser, og kunstneriske beslutninger tilsvarende administrative, ved vi alle fem godt, hvornår vi betræder hinandens område, og hvornår vi står overfor det kunstneriske prærogativ.

Vi kan trygt diskutere alle problemer med hinanden – og gør det – med sikker forvisning om, at i tilfælde af uenighed træffer den kunstneriske chef den kunstneriske beslutning og teaterchefen bøjer sig for den. ”Magten” er distribueret og allerede af den grund ikke absolut.

Hertil kommer, at vi på teatret ikke længere udøver ledelse i gammeldags hierarkisk forstand. Vi er alle bevidste om, at ledelsen skal inspirere til den diskussion og det engagement hos den enkelte medarbejder, som kan bibringe et resultat, som vi alle kan samles om og forsvare i fællesskab. Ledelsen kan og bør ikke diktere beslutninger. Vi er overbeviste om, at den enkeltes involvering også fører til medejerskab, ansvar og kollektiv handling. Det er det mål, vi stræber efter, og vi er kommet langt. Det Kongelige Teater er som arbejdsplads uigenkendelig i forhold til situationen en generation tilbage.

Har jeg som teaterchef tabt ”magten”? Ja, i traditionel forstand har jeg. I moderne forstand er døren til moderne ledelse vidt åben, og hvis teaterchefen kan administrere denne udfordring i fællesskab med den øvrige ledelse er ”magten” tabt, men indflydelsen bevaret, hvis den fortjener det.

Michael Christiansen